

стану плюс 1 місяць після війни. Далі буде мінімальна ставка – 5 %. Максимальна сума кредиту складатиме до 60 млн грн [3].

Отже, підсумовуючи з вище викладеного, можна сказати, що попри війну і всі складнощі український бізнес не здається та продовжує будувати плани на майбутнє, тим самим наближаючи нашу Перемогу.

Інформаційні джерела:

1. UNIAN.UA. Інформаційне агенство «Створення надійного тилу: як працює державна програма релокації бізнесу». URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/stvorennya-nadiynogo-tilu-yak-pracyuye-derzhavna-programa-relokaciji-biznesu-novini-ukrajina-11771461.html> (дата звернення 03.04.2023)

2. UNIAN.UA. Інформаційне агенство «Бізнес і війна: як банки кредитують підприємства у важкі часи». URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/biznes-i-viyna-yak-banki-kredituyut-pidpriyemstva-u-vazhki-chasi-novini-ukrajina-11776773.html> (дата звернення 07.04.2023)

3. UNIAN.UA. Інформаційне агенство «Українські аграрії беруть мільярдні кредити, щоб провести посівну в умовах війни». URL: <https://www.unian.ua/economics/agro/rosiyske-vtorgnennya-agrariji-berut-milyardni-krediti-shchob-provesti-posivnu-v-umovah-viyni-novini-11776557.html> (дата звернення 07.04.2023)

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Гребенюк Я.О., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Т.Ю. Білоусько**
Державний біотехнологічний університет

Експортний потенціал країни складає основу конкурентних переваг країни на міжнародному ринку та є основоположним чинником розвитку національної економіки. Від рівня експортного потенціалу країни також значною мірою залежить її місце в системі світового господарства, вплив на загальносвітові процеси, що визначає економічну та політичну вагомість країни, авторитет та місце держави в міжнародних відносинах.

Експортний потенціал країни можна трактувати, як здатність вітчизняних суб'єктів господарювання максимально забезпечити потреби зовнішнього ринку в певних категоріях продукції.

Показники України у зовнішній торгівлі товарами та послугами за останні роки демонструють значні коливання, що спровоковано низкою зовнішніх та внутрішніх чинників. Економіка України в цілому характеризується високим рівнем відкритості, що створює певну нестабільність та залежність українських виробників від зовнішньої торгівлі на світових ринках.

Аналізуючи географію експорту України, можна відмітити, що впродовж останнього часу стрімко зростає постачання вітчизняної сільськогосподарської та промислової сировини на азійський ринок. В експорті до країн ЄС частка сировини впродовж останніх років стабільно зменшується на користь товарів із

більшою доданою вартістю, а в торгівлі з країнами Азії спостерігається дедалі виразніший тренд на посилення сировинної спеціалізації. Першість тут утримує Китай. В цілому, у 2020 р. загальний експорт України становив 49,2 млрд дол. США. У 2021 р. він збільшився на 38,4% та становив 68,1 млрд дол. США, а в 2022 р. відбулося скорочення на 11,4% – до 60,2 млрд дол. США [1].

У 2021 р. Україна проводила зовнішньоторговельні операції із партнерами із 235 країнами світу. Найбільший експорт товарів відбувся до Китаю (на 8 млрд дол. США), Польщі (на 5,2 млрд дол. США) і Туреччини (на 4,1 млрд дол. США).

Найбільш експортованими товарами з України у 2021 році були: чорні метали (на 14 млрд дол. США); зернові (на 12,3 млрд дол. США); олії та жири рослинного або тваринного походження (на 7,04 млрд дол. США) [2].

Через російську агресію, протягом 2022 р. економіка України зазнала найбільших втрат за всю історію незалежності, майже на третину скоротилися внутрішній валовий продукт (ВВП) та товарообіг. Експорт товарів з України за 2022 р. скоротився на 35% у грошовому еквіваленті, до 44,1 млрд дол. США, та на 38,4% за масою – до 99,8 млн т. Але потрібно відмітити, що експортний потенціал України залишається досить високим навіть в умовах війни. Так, у 2022 р. на країни Європейського Союзу припало 63% експорту. Туреччина стала найбільшим ринком експорту за межами Європейського Союзу (2,9 млрд дол. США), випередивши Китай (2,5 млрд дол. США) [3].

В умовах сьогодення торговельна політика України зазнала значних змін в напрямку своєї діяльності, адже до повномасштабної війни торгівля була налагоджена в більшості морським шляхом, однак через надзвичайні умови відбулася переорієнтація торгівлі на суходіл. Змінилась і позиція ЄС стосовно України, наразі країни члени Європейського Союзу є країнами-транзитерами і водночас країнами, що споживають експортну продукцію.

Попри те, що Україна втратила 80% кордону з точки зору експортного потенціалу, зокрема і через блокування портів, наразі уряд працює над покращенням цієї ситуації, та намагається налагодити тісні економічні зв'язки на міжнародному ринку.

Законодавство України також змінюється задля підтримки економіки країни. Так, у Верховну Раду внесені зміни до Податкового кодексу України, прийняття яких дозволять звільнити виробників сільськогосподарської продукції від сплати багатьох податків, що пов'язані із обробітком земель на деокупованих територіях, а також там, де велися бойові дії [4].

Таким чином ми можемо зазначити, що на сьогоднішній день ситуація стосовно підвищення рівня експортного потенціалу є нестабільною. Війна в Україні суттєво ускладнила розвиток експортного потенціалу та економіки загалом. Повернення експортних можливостей за багатьма позиціями є дуже проблематичним навіть після закінчення війни, оскільки швидкого відновлення зруйнованих виробничих систем скоріше за все не відбудеться. Підвищити рівень експортного потенціалу України можливо лише за умов розвитку і вдосконалення економіки в цілому.

Інформаційні джерела:

1. Географічна структура зовнішньої торгівлі України. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
2. Експорт та імпорт України збільшився на третину. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/15/682382/> (дата звернення: 21.03.2023)
3. Експорт в умовах воєнного часу: які перспективи відкриття нових ринків. URL: https://www.ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/eksport_v_umovakh_voennogo_chasu_yaki_pespektivi_vidkrittya_novikh_rinkiv (дата звернення: 04.04.2023)
4. Романенко В.А., Лебедева Л.В. Зовнішня торгівля України з ЄС: тенденції, проблеми перспективи. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 71–77. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/11 (дата звернення: 09.04.2023)

УКРАЇНА В МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: ВПЛИВ ФАКТОРУ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

Гурієва Є.А., здоб. ОС «бакалавр»

Величко К.Ю., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет

Проблематика зовнішньої міграції є надзвичайно актуальним та болючим питанням для України в умовах турбулентності сучасного світу. Відповідно до інформації ООН, через війну за кордоном налічується 7,6 млн українських мігрантів, більшість з яких прийняли країни Європи. За структурною 87% мігрантів – це жінки з дітьми, з яких 65% жінок працездатного віку, від 18 до 59 років. Близько 70% мігрантів мають вищу освіту [1].

Проте, і до цього, Україна була активно включена до міграційних процесів, що спричиняло соціально-економічні та демографічні проблеми. Відбувалось збільшення кількості мігрантів, а також трансформація статево-вікової структури: збільшення кількості жінок-мігрантів та молоді, що в подальшому впливає не лише до зниження рівня національної робочої сили, а й суттєво погіршує демографічну ситуацію в країні, призводить до «старіння» нації.

Герасименко Г.В. наголошує на фемінізації міграційних процесів та зазначає, що «потік жінок-мігрантів зростає швидше, ніж чоловіків, у країнах, які є найбільш важливими реципієнтами трудових мігрантів» [2, С. 46-48]. Крім того, дослідження процесу фемінізації міграції дають можливість констатувати, що спостерігається не лише зростання частки жінок у загальній міграції, а й відбувається географічний перерозподіл, і саме жінки найчастіше виїжджають до Італії, Португалії та Польщі. Жінки-мігранти мають вищий вік порівняно з чоловіками (37,9 проти 36,2 року) та більшість їх мають вищу освіту [2, С. 46-54]. Найчастіше жінки працюють у сфері гостинності та торгівлі, або працюють у домашньому господарстві [2, С. 46-54].

Фахівці вже окреслили низку соціальних проблем, спричинених фемінізацією міграції, а саме: залишення сімей, зростання кількості неповних сімей, зростання кількості розлучень, а отже, це фактично призводить до